ORDINIS MEDICI IENENSIS DECANVS

IVSTVS CHRISTIANVS LODER, D.

SOLEMNIA INAVGVRALIA

CLARISSIMI MEDICINAE CANDIDATI

IMMANVELIS HENRICI GELLER

NIESKIA - LVSATI

INDICIT.

Praemittitur commentationis de ALANSONII *noua amputationis methodo*

Part. I.

IENAE

LITTERIS STRANKMANNIANIS.

Varia ſunt, quae tum in dignoſcendis tum in curandis morbis hodiernam Chirurgiam prae vetuſtiori commendant. Ex quo enim ſedulis et accuratis partium humani corporis ſanarum et morboſarum diſquiſitionibus Anatomiae inprimis ſtudium increuit, plurium morborum naturam, quae antea latuerat, noſcimus eisque facile medemur.

Vt autem omnibus in rebus, ſic et in Chirurgia, dolenda eſt humanae conditionis imbecillitas, quae impedit, quo minus ad ſummum, quem petimus, perfectionis gradum accedamus, quaeque nos, inuitos quaſi, ad modeſtiam reuocat, vbi nimia fortaſſe profectuum noſtrorum perſuaſione triumphamus.

Nusquam enim artis noſtrae imperfectio magis apparere videtur, quam iis in caſibus, vbi, vel ob membri cuiusdam plenariam deſtructionem, vel ob fracturam oſſis maxime compoſitam et complicatam, vel ob ſphaceli aut oſſium cariei ſummum et inſuperabilem gradum, vel ob trunci arterioſi, qui membrum aliquod ſanguine ſuo vnice proſpicit, laeſionem, totam partem abſcindere dira neceſſitas iubet. Hisce enim in caſibus, etiamſi membri illius amputatio efficaciſſimum remedium ſit, quo vitam aegroti ſeruare poſſimus, hac ipſa tamen curatione fateri cogimur, omnia artis noſtrae adminicula non ſufficere, vt parti iſtae priſtinam et amiſſam ſanitatem reſtituamus.

Quae vero cum ita ſint, noſtri eſt, omnem diligentiam adhibere, vt dirae illae, at neceſſariae curationes, ita inſtituantur, vt

vt miſerrimorum aegrotorum dolores, quantum in nobis eſt, minuamus, et ipſius curationis ineuitabilem crudelitatem noſtra humanitate leniamus. Et hoc quidem eſt, in quo etiam vetuſtiori Chirurgiae palmam praeripit hodierna, quod ipſam quoque membrorum amputationem mitiori modo et minori, vt ita dicam, apparatu perficiat, totamque curationem multo breuiori tempore abſoluat.

Quis enim eſt, qui veterum methodos, quibus in membrorum abſciſſione vtebantur placido et tranquillo animo intueatur? Quis, qui terrore non palleat, cum ea legat, quae veteres de cultri candentis vſu, et de olei feruidi, aut aquae ebullientis, aut ſulphuris et plumbi fuſi, aut medicamentorum corrodentium, aut candentis ferri ad membrum ipſa abſciſſione iamiam mutilatum applicatione eum in finem praeceperint, vt ſanguinis erumpentis vim coërcerent? Quis, qui immane Botalli conſilium, quo in machina peculiari modo fabrefacta, per illapſum ab alto ferramentum praeacutum et graue in locum reſecandum, magna vi et vno quaſi ictu membra praeſcindere ſuadebat, quod et Hildanvs imitatus eſt *), absque horrore contempletur? Mirum ſane non eſt quod certam mortem di-

*) Heisteri *Inſtitut. chirurg.* part. II. ſect. I. cap. XXXVI. §. V.

ris hiſce curationibus praeferrent aegroti, et quod ipſi eius temporis Chirurgi non, niſi inuiti et rariſſime, ad horrendam hanc ſic dictam operationem confugerent *).

Euanuerunt autem dira illa et ipſis morbis acerbiora curationum genera, ita, vt ne veſtigium quidem eorum apud nos ſuperſit; ſanguinis enim profluuium neque vſtione neque corrodentium applicatione, ſed ſub amputatione per torcular, et poſt illam per arteriarum ligaturam compeſcimus, hisque egregiis inuentis **) iſtam curationem priſtina crudelitate immunem reddimus.

Non vero mitior et tutior compeſcendae haemorrhagiae methodus vnicum eſt, in quo noſtra haec Chirurgia priſtinam antecellat, ſed et inprimis id laudem meretur, quod per duplicem ſiue iteratam illam ſectionem, quam Galli Petito, Angli vero Cheseldenio ſuo tribuunt, noſtris temporibus membrorum abſciſſio vbiuis fere perficiatur. Hoc enim modo moleſtiſſima illa oſſis denudatio aut emi-

*) Sharpe's *critical inquiry*, cap. VII.

**) Hiſtoriam horum inuentorum legas apud Heisterum l. c. vel apud Cel. Schmucker, in *Vermiſcht. chir. Schrift.* Vol. I. pag. 1. ſqq.

eminentia, quae olim vulneris ſanationi vehementer plerumque obſtabat, facile euitari poteſt.

Quamquam autem variis hisce, iisque praeclaris inuentis, membrorum amputatio maximis illis difficultatibus, quibus olim premebatur, liberata eſt, habebant tamen Chirurgi, cur illam iis inprimis in caſibus metuerent, vbi vel propter aetatem et virium defectum, vel ob victus idonei penuriam, vel ob aëris in Noſocomiis aut in alio quocumque loco corruptionem, vires aegroti ad longam illam ſuppurationem, qua ſola vulneris demum ſanatio abſoluebatur, omnino non ſufficere viſae ſunt. Sed haec quoque, maxima ſane, difficultas noſtris temporibus plane remota eſt per egregiam illam et nunquam ſatis celebrandam methodum ALANSONII *), celeberrimi apud Anglos Chirurgi, qua ipſa femoris amputatio, cuius ſanatio optimis iisque peritiſſi-

*) Deſcripſit Cel. vir methodum ſuam primum in libro, cui titulus eſt: *Practical obſervations on amputation and, the after-treatment*, *by* Edw. ALANSON. Lond. 1779. Emendatam autem methodum ſuam candide explicauit in altera huius libri editione, quae ſub eodem titulo prodiit Londini 1782, cui varias obſeruationes nouamque adiecit commentationem, ſub titulo: *an account of the amputation above the ancle with a flap.* Vtiliſſimi huius libri verſionem germanicam ſub prelo eſſe ex ephemeridibus litterariis Gothanis maximo cum gaudio percepi.

tiſſimis viris non, niſi quinque vel ſex menſium ſpatio, ſuccedebat, tribus plerumque aut quatuor hebdomadibus et facillimo, vt ita dicam, negotio abſoluitur. Neſcio ſane, quantis laudibus extollam maximum, quod ſibi parauit ALANSONIVS meritum de vniuerſo humano genere et praecipue de patria ſua, in qua inprimis dirus iſte morbus ſcrophuloſus, ab Anglis *tumor albus* (white ſwelling) nominatus, qui articulationem genu et cubiti immedicabili carie plerumque deſtruit, adeo frequens eſt, vt membrorum abſciſſionem in noſocomiis Londinenſibus quauis fere hebdomade videre poſſis.

Quae autem praeclara methodus, cum apud noſtrates nondum in vſu eſſe videatur*), non inutilem laborem me ſuſcepturum arbitrabar, ſi emendatam hanc membra praeſcindendi rationem, non e libro ALANSONII, ſed potius ſecundum eas obſeruationes exponerem, quas, cum Londini degerem, feci in Noſocomiis St. Bartholomaei et Georgii, in quibus inprimis POTTIVS et IOH. HVNTERVS, praeclara illa inter Londinenſes Chirurgos lumina, artem ſuam maxima cum laude exercent. Tanta autem

*) ALANSONII methodum in Gallia quoque plane incognitam eſſe, anno praeterito, cum Pariſiis et Rothomagi degerem, obſeruaui.

tem eſt methodi huius praeſtantia, vt ſedecim in caſibus, quos apud Londinenſes vidi, etſi nonnulli aegrotorum aetate iam prouecti eſſent nec optima ceterum valedudine frui viderentur, ne vnicum quidem inuenerim, vbi graue aliquod ſymptoma inſecutum fuiſſet, quod vulneris ſanationem diutius protraxiſſet, excepto illo caſu, quem in Sti. Bartholomaei Noſocomio videre memini, vbi per incautam et ſubitaneam fili, quo arteriola deligata erat, euulſionem, noua aliquot dies poſt operationem inſequebatur haemorrhagia, quae iteratam vaſculi ligaturam requirens, vulneri iam fere clauſo et denuo diſtracto tantam inferebat irritationem, vt eius ſanatio per tres pene hebdomades vltra conſuetum tempus retardaretur.

Sed haec hactenus. Commendandus enim eſt praenobiliſſimus atque doctiſſimus Medicinae Candidatus, qui per omne tempus, quo hac in Academia degit, non ſolum egregiam diligentiae ſed et morum probitatis laudem ſibi comparauit. En vitae curriculum ab ipſo Candidato noſtro deſcriptum!

Ego, inquit, IMMANVEL HENRICVS GELLER, *Niskiae, Luſatiae ſuperioris quodam oppidulo, menſe Martio anni huius ſaeculi quinquageſimi noni natus ſum. Patrem habui* FRIDERICVM OSWALDVM GELLER, *Procu-*

B *rato-*

ratorem redituum ex vectigalibus, ac matrem ANNAM MARIAM *e gente* HAVPTFLEISCHIANA. *Prima eruditionis initia, ab ineunte aetate, primum ex ſchola publica deinde ex priuatiſſima hauſi, ita ut ab anno quinto vsque ad duodecimum inſtitutione plurium praeceptorum vſus ſim. Parentes optimi, me non impedierunt quo minus ad Pharmacopolae diſciplinam me conferrem. Amor huius artis me incitauit, ut per annos duos, quanta potui aſſiduitate, operam darem omnibus iis, que iuuenem in ea re ornare poſſent. Sed corporis infirmitas plus temporis huic ſtudio impendere haud conceſſit, quia haemoptyſi, et pectoris affectibus vexabar. Quo facto Paedagogium ipſius loci ingreſſus, per duos annos omnem in eo nauaui operam, vt reliquis in humanioribus ſcientiis ac diſciplinis, quae neceſſariae ſunt Theologiae cultori, rite imbuerer.* BARBYAM *demum aliis cum commilitonibus profectus ſum, et per tres annos in Seminario quod ibi floret commoratus ſum. Multa viris bonis, qui ibi degent, me debere libere profiteor, pro quibus eis et nunc gratias quas poſſum maximas ago. Nulla ſane ratione remunerari valeo ſollicitam curam ac beneuolentiam* SHOLLERI *meritiſſimi iſtius Seminarii Inſpectoris, qui mihi primo tradidit Encyclopaediam duce* SVLZERO, *Matheſin puram ac applicatam ſecundum* KAESTNERI *compendium, et Botani-*

ces,

ces, Phyſices, aeque ac Hiſtoriae naturalis doctrinas. *Toto e pectore veneror Clar.* BOSSARTVM *Philoſophiae Hiſtoriarumque Profeſſorem, qui his in ſcientiis etiam mihi Praeceptor exſtitit. Venerabilis* BAVMEISTERVS, *Philologicis, Graecis, Hebraicisque litteris aſſidue me inſtituit. Silentio quoque praeterire nequeo, Experientiſſ. doctiſſimumque* SWERDTNERVM, *Medicinae Doctorem, Ciuitatis atque Comitatus eius Phyſicum, optime de me meritum. Illum enim audiui maximo cum fructu in Phyſiologia, Pathologia ac Therapia generali.*

Amore apollineae artis autem ductus, IENAM *me contuli, anno* MCCLXXXIII, *et ab illuſtri atque excellentiſſimo* WIDEBVRGIO, *faſces Academiae tunc tenente, ciuibus academicis adſcriptus ſum. Scholas medicas ſtatim frequentare coepi. Ill.* NICOLAI, *gratioſi Medicorum Ordinis Senioris, intereſſe praelectionibus ſemiologicis, feliciter mihi contigit. Celeb. ac Ill.* GRVNERVM, *Praeceptorem habui dexterrimum in Therapia tam generali quam ſpeciali, Medicina forenſi, in Explicatione juramenti Hippocratis et libri eius de Medico, et Celſianorum locorum quorundam. Maximo quoque cum fructu interfui praelectionibus e Phyſiologia, Materia medica atque arte obſtetricia Excell.* STARKII, *Patroni et Fautoris mei optimi. Is etiam Pathologiam, Therapiam generalem, Doctrinam de morbis infantum ac mulierum mihi explicauit, eoque*

duce

duce adire licuit aegrotorum lectos. Denique vero Cl. SCHENKIVS *in Oſteologia optime me erudiuit mihique in diſſectionibus anatomicis adſtitit.*

Omnibus hiſce Fautoribus ac Praeceptoribus meis toto animo obſtrictum me eſſe lubens fateor; eorum in me merita ad ſempiternum vsque gratiſſima mente venerabor.

Meis quoque ſedulus interfuit lectionibus chirurgicis et anatomicis, meque duce praxin obſtetriciam in Noſocomio noſtro exercuit.

Admiſſus ad examen conſuetum BENE reſpondit, ita, vt vnanimi Facultatis conſenſu via ad conſequendum Doctoris Medicinae gradum ipſi aperiretur. Conſcendet itaque cathedram die XXV Auguſti, ex eaque ſine Praeſide Diſſertationem ſuam *de Zinco* publice defendet, quo facto ſummis, quos Medicina habet, honoribus eum ornabo.

Cui ſolemnitati vt MAGNIFICVS ACADEMIAE PRORECTOR, S. R. I. COMITES ILLVSTRISSIMI, PATRES ACADEMIAE CONSCRIPTI, PROFESSORES AC DOCTORES CELEBERRIMI ET SI QVI SVPERSINT LITTERARVM FAVTORES beneuole adeſſe velint, Ordinis mei verbis ea, qua decet, obſeruantia rogo. P. P. ſub ſigillo Ordinis medici. Ienae D. XXIII Aug. MDCCLXXXIV.

(L. S.)